

Oponentský posudek diplomové práce

Slovesné předpony v bulharsko-českém kontextu

Nikol Vosmíková, FF UK, Praha 2009, 134 s., příložené CD.

Deklarovaným cílem předložené diplomové práce dle uvedeného abstraktu je podat ucelený obraz bulharských slovesných předpon v porovnání s češtinou metodou synchronního srovnávacího popisu. Dalším záměrem autorky byl popis inventáře a vlastní typologie předpon vycházející ze sémantické charakteristiky každé z nich v součinnosti s lexikálně-sémantickým základem neprefigovaného slovesa, a to se zvláštním zřetelem k postižení rozdílných významů analyzovaných prefixů v obou srovnávaných jazycích. Práce obsahuje následující části: Úvod (s. 3-4), 13 kapitol (s. 3-52), Závěr (s. 53-54), Resumé v angličtině (s. 55) a bohatou přílohovou část – přílohy 1-16 (s. 57-134); seznam použité literatury (s. 56-57) předchází přílohám.

Je třeba předeslat, že práce splnila takto vymezené cíle, prokázala dobré zvládnutí terminologického aparátu a výkladových způsobů vědeckého diskurzu. Mimo to se autorce podařilo dosáhnout vyváženého komplexního pohledu na zvolenou problematiku a zachovat metodologickou jednotnost popisu. Při svém pojednání vychází z popisu slovesných předpon v bulharštině a porovnává je s češtinou, tento postup je v práci důsledně dodržován. Materiálovou základnou jsou druhotné materiálové zdroje – gramatické popisy a výkladové a překladové slovníky české a bulharské (viz s. 127). Popis probíhá na osách diachronie – synchronie při zachování zásadního postavení synchronie v celkovém vyznění práce. Dále se sledují vlastnosti předpon v opozicích formální – funkční charakteristiky, domácí – cizí (co se týče původu), mezijazyková symetrie – asymetrie, důsledně se uvádějí ekvivalenty v druhém jazyce.

Krátké pojednání o historickém vývoji v první kapitole je doplněno pohledem na synchronní dynamiku – zahrnuta je též neologická problematika a aspekt jazykověkulturní. Těžištěm výkladu je morfologická a slovotvorná problematika a lexikálně sémantické konsekvence uplatnění jednotlivých předpon v komplexu formální – funkční charakteristiky.

Velkou předností předkládané práce jsou její materiálové části, a to jak ve výkladu, tak i v přílohách. Oceňuji též prostorový model sémantických obsahů jednotlivých primárních předpon (s. 128), zato frekvenční grafy (s. 129-131) zůstaly bez bližšího výkladu o jejich vzniku, účelu a celkové výpovědní hodnotě. Přehled kolokability předpon a předložek v bulharštině a v češtině je dostatečně explicitní (možná by zde bylo výstižnější mluvit o

kookurenci, neboť mechanismus závislosti mezi lexikální sémantikou slovesa a jeho syntaktickou realizací je složitější). Tabulkově zpracované seznamy předpon jsou opatřeny výkladem sémantiky a funkcí jednotlivých předpon; autorka důsledně sleduje mezijazykovou ekvivalenci, upozorňuje na případy mezijazykové asymetrie (bohužel se v ojedinělých případech nevyvarovala chyb, viz např. sloveso *презпределя*, u kterého je uveden překladový ekvivalent slovesa *презказвам* (=převyprávět, s. 14). Systematizující tabulky a prostorový model základních prostorových významů bulharských předpon jsou velmi cenné – znázorňují totiž celkový předponový systém v obou porovnávaných jazycích; mohou být uplatněny zejména při výuce bulharštiny jako cizího jazyka. Nicméně postrádám informaci o původu tohoto modelu – je-li převzat, zasloužil by si patřičnou citaci, patří-li autorce, upozornění na tuto skutečnost by bylo na místě. Dále mám jisté pochybnosti o nových významech uvedených v tab. 16 – mnohdy jsou sporné – jde spíše o přenesené užití než o nový lexikální význam.

Předkládaná práce má bohužel i jisté nedostatky, které nelze pominout, i když jsou snadno odstranitelné při dalším propracování textu. I když autorka vcelku dobře zvládla věcný způsob vyjadřování, uplatňovaný v odborném diskurzu, mohla by některé pasáže textu značně zlepšit. Jde především o nepřesné formulace a tautologické vyjadřování typu „sémantický význam“ (s. 13), „podle jejího sémanticky lexikálního významu“ (s. 48), ale i o některá pochybná tvrzení, např. o neologizmech na s. 44 (jsou především cizího původu?!).

Druhým závažným nedostatkem, který musím konstatovat, je skutečnost, že nebyly uplatněny formální náležitosti citací ani jednotný model uvádění citované literatury – najdeme ji na třech různých místech, a to v samotném textu, v poznámkách pod čarou a v seznamu literatury, občas dokonce není možné jednoznačně identifikovat citovanou práci. V odborném až vědeckém pojednání, jakým je i diplomová práce jako typ textu, je přesnost uvádění pramenů velmi důležitá. Jinak dochází k mylným implikacím, např. Bachmannová není autorkou Encyklopedického slovníku češtiny, nýbrž její jméno je první v abecedním pořadí, podobně Perniška a Rečnik na novite dumi i značenija (prof. Perniška je vedoucí autorského kolektivu, nikoliv jedinou autorkou). Tyto nedostatky jsou ovšem snadno napravitelné, bude-li předložený text dále propracován.

Závěrem chci požádat diplomantku o bližší pojednání ke dvěma bodům práce:

a) rozvést vztah nevlastní předpona – radixoid (s. 11-12 a tab. 7, s. 77);

b) upřesnit informaci o bulharských slovesných předponách cizího původu z tab. č. 6, s. 73 – původ uváděných klasifikačních charakteristik.

Je třeba na závěr podotknout, že přes uvedené nedostatky práce naplňuje obsahové a formální náležitosti požadované pro diplomovou práci. Doporučuji tudíž po úspěšné obhajobě diplomantce udělit titul Mgr.

Albena Rangelova, CSc.